

Slovenska oglaševalska zbornica

Letališka 35, 1000 Ljubljana, www.soz.si

Republika Slovenija, Ministrstvo za kulturo

Maistrova 10, 1000 Ljubljana

Ljubljana, 4. 9. 2020

**ZADEVA: PRIPOMBE IN PREDLOGI SLOVENSKE OGLAŠEVALSKE ZBORNICE K PREDLOGU NOVELE
ZAKONA O MEDIJIH V JAVNI RAZPRAVI**

Spoštovani!

V prvem roku javne razprave k predlogu novele Zakona o medijih smo se odzvali in posredovali pripombe in predloge Slovenske oglaševalske zbornice - SOZ*, še posebej pa članov Slovenskega združenja medijev – SZM. Kot smo napovedali v nadaljevanju pošiljamo **dopolnjena stališča in pobude SOZ in SZM.**

Po ponovnem skrbnem pregledu predloga se je še utrdilo prepričanje, da **predlog ni primeren za nadaljnjo obravnavo**, saj na ključnih področjih uvaja nesprejemljive rešitve. Ponovno poudarjamo, da **področje medijev zahteva ponoven celosten, poglobljen, strokoven premislek**, ki se mora nato usklajeno odražati v predlogih sprememb vseh štirih »medijskih« zakonov, ki so predmet revizije: Zakon o medijih, Zakon o Radio televiziji Slovenija, Zakon o STA ter Zakon o avdiovizualnih medijskih storitvah. Pri tem je vključitev strokovne javnosti in deležnikov v vseh fazah postopka od priprave do končne uskladitve nujna.

Pri pripravi stališč Slovenske oglaševalske zbornice, osrednje stanovske in strokovne organizacije, k posameznim določilom predloga novele ZMed, smo se v prvi vrsti osredotočili na tista, ki redefinirajo pristop k financiranju medijev / tako programskih vsebin kot tudi slovenske televizijske produkcije / in v tem okviru še zlasti pristop k dodeljevanju sredstev. Skrbno smo pregledali določila, ki posegajo na področje oglaševanja in tržnega komuniciranja. Opozarjamo tudi, da je predlagani pristop k regulaciji združevanja radijskih postaj v radijske mreže nevzdržen z vidika obstoječih radijskih mrež na slovenskem trgu in do njih vsaj diskriminatoren. Določila o kabelskih operaterjih pa zbujajo skrb tako glede uvajanja prispevka, ki se bo zelo verjetno na trgu odrazil kot nova »dajatev za potrošnika / gledalca«, kot tudi zaradi dvoma o strokovnosti / zadostnem poznavanju področja s strani predlagatelja in posledično (ne)usklajenosti določil z drugimi predpisi, tako RS kot EU in mednarodnih konvencij.

Ministrstvo za kulturo prosimo, da naše pripombe in predloge skrbno preuči ter jih v največji meri upošteva. V primeru, da so k zapisanemu potrebna dodatna pojasnila, smo z veseljem na razpolago.

Pričakujemo, da nas boste kot stanovsko organizacijo in relevantno strokovno javnost vključili v vsa nadaljnja posvetovanja pri pripravi in sprejemanju tega in vseh drugih zakonskih in podzakonskih predpisov na področju medijev.

Z lepimi pozdravi,

Slovenska oglaševalska zbornica

Mojca Briščik,
Izvršna direktorica

SLOVENSKA
OGLAŠEVALSKA
ZBORNICA
Ljubljana

Urban Korenjak, I.r.

Predsednik Slovenskega združenja medijev
in član UO SOZ

Seznam članov SOZ, ki združuje založnike medijev, podjetja – oglaševalce in agencije, je na voljo na
http://www.soz.si/o_nas/seznam_clanov_soz

STALIŠČA IN POBUDE SLOVENSKE OGLAŠEVALSKE ZBORNICE – SOZ K PREDLAGANIM SPREMEMBAM IN DOPOLNITVAM ZAKONA O MEDIJIH (ZMed)

UVODOMA

Po ponovnem skrbnem pregledu predloga se je še utrdilo prepričanje, da predlog ni primeren za nadaljnjo obravnavo, saj na nekaterih ključnih področjih uvaja nesprejemljive rešitve. Ponovno poudarjamo, da **področje medijev zahteva ponoven celosten, poglobljen, strokoven premislek, ki se mora nato usklajeno odražati v predlogih sprememb vseh štirih »medijskih« zakonov, ki so predmet revizije: Zakon o medijih, Zakon o Radio televiziji Slovenija, Zakon o STA ter Zakon o avdiovizualnih medijskih storitvah.**

Uvodoma kratko povzemamo ključne ugotovitve in zadržke k predlogu Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o medijih, ki so nato širše pojasnjeni v nadaljevanju s komentarji h konkretnim členom predloga novele.

I. **Financiranje medijev / tudi produkcije televizijskih programskih vsebin**

Predlog novele uvaja dva nova vira za financiranje medijev:

➤ **RTV Slovenija odvzema 5% sredstev iz naslova RTV prispevka**

Ob tem predlog novele za izplačilo sredstev do njih upravičenim medijem vzpostavlja mehanizem izvršljive odločbe, kar bi v praksi lahko pomenilo, da bodo upravičenci do teh sredstev morali za izplačilo v skrajnem primeru uporabiti tudi mehanizem prisilne izterjave do javnega servisa, RTV Slovenija.

➤ **uvaja novo dajatev za distributerje TV programov,**

ki jo sicer poimenuje prispevek, za katero je mogoče z veliko gotovostjo trditi, da jo bo na koncu plačal končni potrošnik / naročnik / gledalec, torej lahko govorimo o neke vrste novem davku za prebivalce / gospodinjstva RS;

➤ **nesprejemljiv pristop k razdeljevanju zbranih sredstev iz v predhodnih alinejah navedenih virov**

Posebej skrb zbujač je prav predlagani pristop k razdeljevanju sredstev za podporo / financiranje medijev. Tako z vidika transparentnosti kot z vidika svobode medijev in zagotavljanja njihove neodvisnosti od vsakokratne vladajoče politične opcije. Škarje in platno sta v veliki meri v rokah vsakokratnega ministra za kulturo, ki bi skozi predlagane pristope v veliki meri samovoljno odločal o razdelitvi sredstev. Pri upravičencih do sredstev iz naslova sklada za slovensko televizijsko produkcijo pa neutemeljeno izloča vse založnike medijev, ki nimajo statusa nepridobitnih medijev posebnega pomena – to je izjemno skrb zbujač tudi z vidika predvidene višine tako zbranih sredstev. Predlog novele ZMed torej na široko odpira vrata klientelizmu in ne-transparentnosti ter, kar je še posebej skrb zbujač, stopnjevanju političnega pritiska na medije in posledično omejevanju njihove svobode. **Predlagani pristop je torej nevzdržen in nesprejemljiv.**

II. Določila na področju združevanja radijskih programov / postaj v mreže

- Predlagane spremembe, ki jih uvaja novela zakona, v praksi pomenijo **ukinitev na trgu uveljavljene radijske mreže Radio 1.**
- Na drugi strani pa se s predlogom novele vzpostavljajo pogoji za vzpostavitev in financiranje **nove radijske mreže radijskih postaj** s statusom posebnega družbenega pomena. Ob tem se ob dobrem poznavanju slovenskega medijskega prostora poraja utemeljen sum, da gre v prvi vrsti za radijske postaje, ki so zelo blizu trenutni vladajoči politični opciji.

III. Določila na področju kablskih operaterjev

Poleg obveznega prispevka operaterjev v Sklad za financiranje slovenske televizijske produkcije (*glej točko I*) predlog novele:

- **spreminja dosedanjo ureditev obveznega prenosa oz. t.i. must-carry sistema in dodaja novost »prepovedana ravnanja«, ki izdajateljem TV programov odvzemajo pravice, ki jim pripadajo po drugih predpisih;**
- predlagana **prepoved izdajateljem, da napram operaterjem razpolagajo z lastnimi TV programi po lastni odločitvi**, je v nasprotju vsaj Zakonom o avtorski in sorodnih pravicah (ZASP) in številnimi mednarodnimi pogodbami, ki zavezujejo RS. Posega pa tudi v svobodno gospodarsko pobudo izdajateljev TV programov, zato je vprašljiva tudi skladnost predloga novele z Ustavo RS.

IV. Določila na področju koncentracije v medijih

- Predlog novele Zakona pristojnost odločanja in presoje v celoti prenaša na Agencija za varstvo konkurence (AVK), tudi z vidika javnega interesa na področju medijev. Predlog novele namreč določa le, da je AVK v postopku presoje dolžan pridobiti mnenje pristojnega ministrstva.
- Takšni ureditvi v delu, ki se nanaša na pomen in presojo javnega interesa na področju medijev, javno nasprotuje tudi AVK.

Sklepno

Predlog novele Zakona o medijih, v povezavi s še tremi zakoni na področju medijev, ki so predmet revizije, ne ponuja rešitev za delovanje in razvoj medijev in novinarstva v sodobnem digitalnem in globalnem okolju in tudi v spremenjenih gospodarskih okoliščinah ob krizi covid-19.

Predlagane spremembe Zakona o medijih (tudi v luči predlaganih sprememb Zakona o RTV Slovenija, Zakona o STA in Zakona o avdiovizualnih medijskih storitvah) bi povzročile gospodarsko škodo nekaterim osrednjim televizijskim medijem in ukinile komercialne radijske mreže. Še bolj zaskrbljujoče pa je, da bi s 5 % deležem RTV prispevka in posebno obdavčitvijo kablskih operaterjev, ki bi prizadela končne naročnike, ustvarile največji državni medijski sklad pod neposrednim nadzorom vsakokratne vladajoče politike (ministra za kulturo) za financiranje medijev (5% RTV prispevka) in še zlasti nepridobitnih televizijskih programov posebnega pomena (nova obdavčitev storitev kablskih operaterjev), ki bi lahko služil financiranju strankarsko povezanih medijev in na široko odprl vrata klientelizmu in tudi korupciji.

Zato predlagamo, da se predlog novele Zakona o medijih, skupaj z ostalimi tremi predlaganimi novelami zakonov na področju medijev, umakne. Verjamemo, da s popravki ni mogoče zagotoviti, da bo Slovenija dobila sodoben predpis, ki bo zagotovil primerno pravno okolje in temelje za obstoj in razvoj slovenskih medijev, njihovo svobodo in neodvisnost ter odgovorno in svobodno novinarstvo.

K POSAMEZNIM ČLENOM PREDLOGA NOVELE ZAKONA O MEDIJIH

K 2. členu predloga novele / spreminja se 2. člen ZMed

Tretja alineja 2. odstavka 2. člena novele ZMed, ki opredeljuje druge nosilce informacij, ki so zavezani nekaterim določilom ZMed, čeprav niso mediji po tem zakonu, določa, da so to tudi:

- *bilteni, katalogi, prospekti in drugi nosilci objavljanja informacij, ki so namenjeni **izključno oglaševanju**, poslovnemu komuniciranju, izobraževalnemu procesu ali notranjemu delu pravnih oseb in drugih organizacij;*

3. odstavek 2. člena novele ZMed pa določa:

3) Za glasila in nosilce objavljanja informacij iz prejšnjega odstavka se smiselno uporabljajo določbe tega zakona o splošnih načelih (5. – 8. člen), popravku in odgovoru (26. – 44. člen), oglaševalskih vsebinah (46. – 55. člen) in zaščiti otrok in mladoletnikov (84. člen), pri čemer se šteje, da je odgovornost za objavljene vsebine na zakonitem zastopniku pravne osebe oziroma organizacije, ki jih je izdala.

V primeru drugih nosilcev informacij, ki so namenjeni izključno oglaševanju, **določilo, da so zavezani tudi določilom o popravku in odgovoru (členi 26 – 44) ni sprejemljivo in tudi ni smiselno**. Ocenjujemo tudi, da je v nasprotju z določili 1. odstavka 50. člena veljavnega ZMed, ki se z novelo ne spreminja in se glasi:

50. člen

(1) Za resničnost in točnost navedb oziroma podatkov v oglasu je odgovoren njegov naročnik, za skladnost oglasa s tem zakonom in s programsko zasnovo medija pa izdajatelj.

V primeru nosilca informacij, ki je namenjen izključno oglaševanju, v njegovem imenu zakoniti zastopnik, torej ne more biti zavezan objavi popravka za vsebino, za katero je v skladu z določili ZMed (1. odstavek 50. člena) odgovorna tretja oseba (naročnik objave).

Sklepno:

Predlagamo, da se - glede na zgoraj navedeno - dikcija 3. odstavka 2. člena novele ZMed ustrezno spremeni na način, da nosilci informacij iz tretje alineje drugega odstavka 2. člena novele ZMed, ki so namenjeni izključno oglaševanju, ne bodo zavezani določilom ZMed o popravku in odgovoru (členi 26 – 44).

K 5. členu predloga novele / spreminja se 4. a člen ZMed »Podpore na področju medijev«

5. člen novele določa:

4. a člen se spremeni tako, da se glasi:

»Podpore na področju medijev

4. a člen

(1) Z namenom uresničevanja javnega interesa na področju medijev se v skladu z zakonom, ki ureja Radiotelevizijo Slovenija, **iz sredstev plačil prispevka za programe RTV Slovenija** (v nadaljnjem besedilu: RTV-prispevek) podpira:

1. ustvarjanje pogojev za produkcijo in distribucijo izvirnih programskih vsebin medijev, zlasti zahtevnejših, specifičnih, inovativnih in manj zastopanih novinarskih zvrsti, vrst in žanrov;
2. dejavnost medijev s statusom medija posebnega pomena iz 77., 78., 80. in 81. člena tega zakona, in sicer dvoletno sofinanciranje produkcije in distribucije programskih vsebin, ki se morajo zagotavljati v skladu z določbami 77., 78., 80. in 81. člena tega zakona;
3. ustvarjanje pogojev za produkcijo in distribucijo programskih vsebin, namenjenih osebam z invalidnostmi v njim prilagojenih tehnikah, oblikah in jezikih;
4. ukrepe, namenjene zviševanju kakovosti in profesionalnosti novinarskega dela;
5. **ukrepe, namenjene** spodbujanju in razvoju medijske pismenosti, kritični obravnavi primerov spodbujanja k neenakopravnosti in nestrpnosti v medijih ter **prepoznavanju neresničnih in zavajajočih informacij v medijih**;
6. druge ukrepe oziroma projekte, ki so v javnem interesu na področju medijev in so opredeljeni v nacionalnem programu za kulturo ali drugih nacionalnih strateških dokumentih.

(2) Za namene iz tega člena se iz RTV-prispevka na letni ravni zagotovijo sredstva v višini petih odstotkov RTV-prispevka, ki je bil zbran v preteklem letu. To vrednost ugotovi Radiotelevizija Slovenija na podlagi sprejetega zaključnega računa za preteklo leto.«.

5. člen novele spreminja 4. a člen Zakona o mediji in se sklicuje na določila Zakona o RTV Slovenija, ki se spreminja in dopolnjuje sočasno z Zakonom o medijih. Za uresničevanje njunih določil je torej pogoj, da sta sprejeta sočasno in v predlagani obliki, sicer bodo njuna določila v nasprotju. Določila spremenjenega 4. a člena ZMed so-omogočajo, da se 5% RTV prispevka, sredstev, do katerih je bil do sedaj upravičen le javni zavod RTV Slovenija, nameni za financiranje tudi drugih medijev. V skladu z določili 4. b člena predloga novele ZMed pa bo ta sredstva, ki so znatna, zlasti glede na dosedanja razpoložljiva sredstva, razdelil minister za kulturo na osnovi podzakonskega predpisa, ki ga sprejme sam minister in s pomočjo komisije, ki jo ravno tako v celoti po lastni presoji imenuje minister za kulturo.

Med dejavnostmi, ki so upravičene do sredstev, je v 5. odstavku navedeno tudi »**ukrepe, namenjene** spodbujanju in razvoju medijske pismenosti, kritični obravnavi primerov spodbujanja k neenakopravnosti in nestrpnosti v medijih ter **prepoznavanju neresničnih in zavajajočih informacij v medijih**«. V skrajnem primeru bi to lahko pomenilo tudi, da se sredstva iz RTV prispevka lahko namenijo tudi za preganjanje medijev, ki so kritični do določene stranke in posledično po mnenju te stranke »zavajajo«. Torej bi se teoretično iz sredstev iz naslova RTV prispevka lahko financirala tudi neke vrste »politična medijska policija«, ki bo preganjala domnevno »neresnične in zavajajoče informacije«.

K 6. členu predloga novele / dodaja se novi 4.b člen ZMed

Za 4.a členom se doda novi 4.b člen ZMed, ki se glasi:

»Javni pozivi in razpisi«

4.b člen

- (1) O razdelitvi sredstev za izvajanje 4.a člena tega zakona na podlagi javnih pozivov ali javnih razpisov odloča minister ali ministrica, pristojna za kulturo (v nadaljnjem besedilu: pristojni minister), na predlog strokovne komisije. Za izvedbo javnih pozivov ali javnih razpisov se smiselno uporabljajo določbe zakona, ki ureja uresničevanja javnega interesa za kulturo, če ni v tem zakonu določeno drugače.**
- (2) Člane strokovne komisije imenuje pristojni minister v skladu z zakonom, ki ureja uresničevanje javnega interesa za kulturo. Člani strokovne komisije ne morejo biti funkcionarji, poslanci in člani vodstev ali izvršilnih organov političnih strank.**
- (3) Izplačilo sredstev, ki jih je na podlagi javnih pozivov ali javnih razpisov po 4.a členu tega zakona pridobil posamezni izdajatelj oziroma izvajalec projekta, se z odločbo o sofinanciranju naloži Radioteleviziji Slovenija. Ta odločba predstavlja izvršilni naslov in je izvršljiva neposredno na podlagi zakona.**
- (4) Posameznemu izdajatelju oziroma izvajalcu projekta se izplačajo sredstva iz prejšnjega odstavka na podlagi izvršljive odločbe, in sicer po sklenitvi pogodbe o sofinanciranju s pristojnim ministrstvom ter na podlagi podanega popolnega zahtevka za izplačilo sredstev.**
- (5) Postopek javnih pozivov in javnih razpisov, pogoje za kandidiranje ter kriterije in merila za presojo in ocenjevanje vlog prijaviteljev v skladu s tem zakonom in zakonom, ki ureja uresničevanje javnega interesa za kulturo, določi pristojni minister s podzakonskim aktom.**
- (6) Prejemnik sredstev na javnem pozivu ali javnem razpisu mora pridobljena sredstva porabiti izključno za namen oziroma za sofinancirani projekt, za katerega so bila razpisana in razdeljena. Prejemnik sredstev, ki ni izpolnil zakonskih pogojev ali pogojev, opredeljenih v javnem pozivu ali javnem razpisu, mora pridobljena sredstva vrniti z zakonitimi zamudnimi obrestmi od dneva prejema sredstev do vračila.«**

Menimo, da določila 1., 2. in 5. odstavka novega 4. b člena vsakokratnemu aktualnemu pristojnemu ministru ali ministrici podeljujejo pooblastila v pretiranem, nerazumnem in nesprejemljivem obsegu z vidika zagotavljanja pluralnosti in transparentnosti ter preprečevanja nedopustnega vpliva politike na svobodo medijev preko financiranja / pogojev za njihovo delovanje.

Zato ocenjujemo, da bi morali biti ključni elementi (ključni splošni pogoji, merila in kriteriji), opredeljeni v ZMed. Tako bi bili za pripravo podzakonskega predpisa / pravilnika zavezujoči. Na ta način bi se tudi zagotovilo, da so ključni elementi, na podlagi katerih se določa so-financiranje medijev, predmet širšega konsenza (sprejemanje v DZ) in ne praktično v celoti prepuščeni samovolji in pogledom vsakokratnega pristojnega ministra ali ministrice. Rešitev ni sprejemljiva, ker je posledično moč pričakovati večji vpliv, celo pritisk politike na medije, namesto da bi šle spremembe v nasprotno smer, torej v manjšanje vpliva. Zakon mora v zadostni meri zagotoviti, da se v največji možni meri omeji možnost vpliva politike na medije, dodeljevanje finančnih sredstev, pa zagotovo predstavlja enega ključnih elementov, ki mora delovati v smeri neodvisnosti medijev, še zlasti tudi v luči vsaj zaskrbljujočega stanja na področju financiranja medijev. Iz istih razlogov pričakujemo tudi, da se

vzpostavi neodvisen mehanizem odločanja o dodeljevanju sredstev na podlagi pozivov in razpisov – strokovna komisija, katere imenovanje je v pristojnosti ministra, to zagotovo ni v zadostni meri.

Določila 4.b člena dajejo ministru proste roke, da sredstva iz naslova 5 % RTV prispevka razdeli ali porabi praktično brez omejitev. Zaskrbljujoče pa je tudi dejstvo, da minister ne bo več delil sredstev ampak odločbe s katerimi bodo upravičenci morali izplačilo sami izterjati od RTV Slovenija.

Sklepno

Določila novega 4. b člena ZMed naj se preoblikujejo na način, da bo odločanje o razdelitvi sredstev v zakonu opredeljeno na način, ki bo zagotovil svobodo in neodvisnost medijev od politike ter bo temeljil na strokovni presoji in tako v največji možni meri omejil možnost vpliva politično obarvane pristranskosti vsakokratnega pristojnega ministra ali ministrice. Sočasno pa mora Zakon na sistemski ravni zagotoviti transparentnost pri dodeljevanju sredstev in potrebne varovalke, da se prepreči arbitrarno odločanje ter tudi klientelizem.

K 9. členu predloga novele / spreminja se 12. člen ZMed, Razvid medijev

Opozarjamo, da je razvid smiselni le, če ga pristojno ministrstvo sproti osvežuje in dopolnjuje. K temu pa ga določila 12. člena ne zavezujejo oziroma ne opredeljujejo dovolj postopkov, s katerimi se zagotovi ažurnost razvida.

Sklepno

Predlagamo, da se tudi za pristojno ministrstvo določi rok, v katerem mora vsako spremembo v razvidu objaviti, kot je to opredeljeno za izdajatelje (4. odstavek 12. člena).

K 22. členu predloga novele / spreminja se 78. člen ZMed

22. člen predloga novele ZMed se glasi:

78. člen se spremeni tako, da se glasi:

»Lokalni radijski ali televizijski programi v mreži«

78. člen

(1) Izdajatelji s statusom lokalnega radijskega ali televizijskega programa posebnega pomena se lahko organizacijsko in programsko povežejo za razširjanje lokalnega radijskega ali televizijskega programa v mreži pod naslednjimi pogoji:

- da so njihovi programi namenjeni prebivalcem lokalnih območij;*
- da vsak od povezanih izdajateljev oddaja na območju, za katerega mu je bilo izdano radijsko dovoljenje, vsak dan med 5. in 21. uro za radijske programe ter 8. in 22. uro za televizijske programe najmanj 2 uri programskih vsebin lastne produkcije;*

- da skupna lastna produkcija povezanih izdajateljev, v katero se ne všteva program iz prejšnje alineje, vsak dan med 5. in 21. uro za radijske programe ter 8. in 22. uro za televizijske
- programe obsega najmanj 25 odstotkov programskih vsebin, ki se oddajajo prek mreže;
- da povezani izdajatelji oblikujejo skupno programsko zasnovano in pisni pravni akt o načinu njenega izvajanja;
- da povezani izdajatelji s posebnim aktom imenujejo odgovornega urednika skupnega programa, ki odgovarja za razširjanje programskih vsebin v skladu s tem zakonom.

(2) Lokalni radijski ali televizijski programi v mreži se za namene tega zakona obravnavajo kot enotni lokalni radijski ali televizijski program z enotno identifikacijo.

(3) O dovolitvi oddajanja lokalnega radijskega ali televizijskega programa v mreži na podlagi vloge povezanih izdajateljev odloči agencija z odločbo.«.

Predlog novele Zmed ukinja **83. člen, ki omogoča povezovanje v mreže radijskim programom, ki nimajo statusa posebnega pomena**, z 52. členom pa določa postopek, kako morajo tisti, ki so povezani v mreži, vzpostaviti stanje programskih vsebin iz leta 2006. Istočasno pa predlog novele **v praktično novem 78. členu uvaja novo obliko mreže, ki bo na voljo samo lokalnim radijskim (in televizijskim) programom s statusom posebnega pomena.**

Poznavanje radijskega medijskega trga napeljuje na zaključek, da predlog novele vzpostavlja zakonsko podlago za vzpostavitev mreže radijskih programov, ki so v domeni oseb, ki so zelo blizu trenutni vladajoči politični stranki. Poleg tega pa jim predlog novele zagotavlja tudi prednost v postopku razdeljevanja sredstev za sofinanciranje medijev iz naslova 5 % RTV prispevka.

Sklepno:

Predlagamo, da se v primeru, da se ne črtata 26. člen in 52. člen predloga novele, črta tudi 22. člen predloga novele ZMed. Glej tudi komentar k predlogu 26. in 52. člena predloga novele ZMed v nadaljevanju (glej tudi stališča in predloge k 26. in 52. členu predloga novele ZMed).

K 24. členu predloga novele / spreminja se 81. člen ZMed: Nepridobitni mediji posebnega pomena

4.odstavek prenovljenega 81. člena ZMed določa:

(4) Status nepridobitnega medija posebnega pomena se upošteva kot prednostno merilo na javnih pozivih in javnih razpisih za uresničevanje javnega interesa na področju medijev.

Glede na to, da **predlog novele ZMed v novem 4. b členu »Javni pozivi in razpisi« postopka javnih pozivov in javnih razpisov, pogojev za kandidiranje ter kriterijev in meril za presojo in ocenjevanje vlog prijaviteljev ne opredeljuje, bi opredeljevanje zgolj enega, po zakonu zavezujočega merila, ostala pa so**

prepuščena ministru pri oblikovanju podzakonskega predpisa / pravilnika, lahko bilo diskriminatorno z vidika obravnave po tem zakona do vseh ostalih medijev. **Zato predlagamo, da se 4. odstavek prenovljenega 81. člena ZMed črta.** V primeru, da bo predlagatelj prisluhnil naši pobudi (*glej stališče SOZ k 6. členu predloga novele, s katerim se uvaja nov 4. b člen ZMed*) in v noveli ZMed opredelil ključna

merila in kriterije, ki jih pravilnik iz mora vključevati, pa menimo, da določila 4. odstavka prenovljenega 81. člena sodijo v ta sklop novega 4.b člena Zmed.

Sklepno

Predlagamo, da se 4. odstavek prenovljenega 81. člena ZMed črta oziroma se njegova določila umestijo kot del sklopa o ključnih merilih in kriterijih, ki jih podzakonski predpis iz 5. odstavka novega 4. b člena Zmed mora vključevati.

K 26. in 52. členu predloga novele / prehodne in končne določbe

26. člen predloga novele določa črtanje 83. člena ZMed.

52. člen predloga novele ZMed pa se glasi:

(1) Izdajatelji radijskih ali televizijskih programov, ki so ob uveljavitvi tega zakona povezani v programske radijske ali televizijske mreže (v nadaljnjem besedilu: programska mreža) v skladu s 83. členom Zakona o medijih (Uradni list RS, št. 110/06 – uradno prečiščeno besedilo, 36/08 – ZPOmK-1, 77/10 – ZSFCJA, 90/10 – odl. US, 87/11 – ZAvMS, 47/12, 47/15 – ZZSDT, 22/16, 39/16, 45/19 – odl. US in 67/19 – odl. US), morajo najpozneje v roku enega leta od uveljavitve tega zakona začeti z oddajanjem svojega programa v skladu s prvotnimi programskimi zahtevami in omejitvami iz dovoljenja za izvajanje radijske ali televizijske dejavnosti, ki so veljale pred vključitvijo v programsko mrežo.

*(2) Agencija po preteku roka iz prejšnjega odstavka tega člena **po uradni dolžnosti preoblikuje programsko mrežo v samostojne programe**, tako da izda izdajateljem iz prejšnjega odstavka nova dovoljenja za izvajanje radijskega ali televizijske dejavnosti s programskimi zahtevami in omejitvami, ki **so identična programskim zahtevam in omejitvam iz dovoljenj za izvajanje radijske ali televizijske dejavnosti, ki so veljala pred vključitvijo v programsko mrežo.***

Radio 1 je ta trenutek edina komercialna radijska mreža v Sloveniji. Ker je edina komercialna mreža, bo člen, ki ukinja te mreže, veljal samo za Radio 1.

Radio 1 je nastal na osnovi 83. člena Z med, ki omogoča, da se radijske postaje povežejo v mrežo in oddajajo skupni program. Novela ukinja 83. člen (mreže) istočasno pa novela v prehodnih določbah vsebuje 52. člen, ki določa, da se mreže ukinejo, posamezni radijski programi pa morajo slediti programski shemi, ki so ji bili zavezani, preden so se združili v mrežo.

Na ta način se nacionalna mreža radijskih programov Radio 1 »razkosa« na 18 majinskih radijskih programov. Poleg tega se vsak posamezni radijski program prisili, da obvezno sledi zastareli programski shemi iz leta 2006. Leta 2020 prisiliti medij, da pripravlja vsebine iz leta 2006 pomeni za medij smrtno obsodbo. Ker je Radio 1 torej ta trenutek edina komercialna mreža, bo novi 52. člen veljal samo za Radio 1. To pa pomeni, da je člen napisan z namenom, da se Radio 1 ukine.

Sklepno

Predlagamo, da se 52. člen predloga novele črta, v Zakonu pa ohrani 83. člen, ki opredeljuje združevanje komercialnih radijskih programov v mreže.

K 37. in 38. členu predloga novele / spreminjata se 112. in 113. člen ZMed

37.člen predloga novele se glasi:

37. člen

112. člen se spremeni tako, da se glasi:

»Obvezni prenos«

112. člen

(1) Operater mora omogočiti neodplačni prenos radijskih in televizijskih programov Radiotelevizije Slovenija ter lokalnih, študentskih in nepridobitnih radijskih in televizijskih programov s statusom posebnega pomena iz 77., 78., 80. in 81. člena tega zakona.

(2) Neodplačni prenos pomeni storitev prenosa signalov radijskih in televizijskih programov po elektronskih komunikacijskih omrežjih do končnih uporabnikov, pri čemer operater to storitev izvaja za izdajatelje neodplačno od sprejemne postaje, ki jo uporablja operater, do končnih uporabnikov, izdajatelji pa operaterju omogočijo neodplačni prenos teh programov.

(3) Obveznost neodplačnega prenosa pomeni prepoved vsakršnih plačil, vključno s plačilom tehničnih stroškov prenosa programa in plačila avtorske, sorodnih in drugih pravic izdajatelja programa na njegovih lastnih oddajanjih, ne glede na to, ali gre za njegove lastne pravice ali pa so te nanj prenesli drugi imetniki pravic. Obveznost neodplačnega prenosa ne vpliva na morebitne obveznosti operaterja in izdajatelja programa iz naslova varstva avtorske in sorodnih pravic tretjih oseb.

(4) Obveznost neodplačnega prenosa lokalnih, študentskih in nepridobitnih radijskih in televizijskih programov s statusom posebnega pomena se nanaša le na območje, ki so mu ti programi v skladu s tem zakonom ali dovoljenjem namenjeni in ga vsebinsko pokrivajo.

(5) Obveznost prenosa velja le za tiste operaterje, ki v okviru svojih elektronskih komunikacijskih omrežij, ki jih pomembno število končnih uporabnikov uporablja kot svoje glavno sredstvo za sprejem radijskih in televizijskih programov, ponujajo storitev spremljanja radijskih in televizijskih programov.

(6) Z namenom izvajanja določb tega člena agencija upravlja evidenco, v kateri vodi podatke o:

- radijskih in televizijskih programih, ki izpolnjuje pogoje za neodplačni prenos;*
- območju, ki so mu lokalni, študentski in nepridobitni radijski in televizijski programi s statusom posebnega pomena v skladu s tem zakonom ali dovoljenjem namenjeni in ga vsebinsko pokrivajo;*

- *elektronskih komunikacijskih omrežij, ki jih pomembno število končnih uporabnikov uporablja kot svoje glavno sredstvo za sprejem radijskih in televizijskih programov, in operaterjih, za katere velja obveznost neodplačnega prenosa.*

(7) Agencija sprejme splošni akt, s katerim določi metodologijo za določitev elektronskega komunikacijskega omrežja, ki ga pomembno število končnih uporabnikov uporablja kot svoje glavno sredstvo za sprejem radijskih in televizijskih programov.«.

38.člen predloga novele se glasi:

38. člen

113. člen se spremeni tako, da se glasi:

»Prepovedana ravnanja«

113. člen

Izdajatelji ne smejo pogojevati prenašanja svojih radijskih ali televizijskih programov pri operaterjih s tem, da morajo operaterji njihove programe vključiti v vse ali točno določene ponudbe ali programske sheme operaterjev.

Predlog novele v 37. členu ZMed s **spreminja dosedanje ureditev obveznega prenosa oz. t.i. must-carry sistema** in v novem 38. členu dodaja **novost » prepovedana ravnanja«**.

Predlagana sprememba z **novo dikcijo 38. člena razlašča izdajatelje TV programov njihovih temeljnih pravic, ki jih določa tako Zakon o avtorski in sorodnih pravicah (ZASP), kot mednarodne konvencije s področja avtorskih in sorodnih pravic.** Po ZASP je pravica radiodifuzne re-transmisije, med katero sodi tudi kabelska re-transmisija, izključna pravica RTV organizacije (137. čl.). To pomeni, da izdajatelj TV programa izključno odloča in določa pogoje, pod katerimi dovoljuje operaterju, da njegov program razširja v svojem kabelskem ali IPTV sistemu. S predlagano spremembo pa predlagatelj razlašča izdajatelje njihovih temeljnih pravic, saj izdajatelj tako rekoč nima nobene pravice odločanja, kaj lahko operater pravzaprav počne z njegovim programom.

Predlog kaže na nepoznavanje in nerazumevanje področja, saj predlagatelj očitno ne ločuje med plačljivimi (pay-tv) in brezplačnimi televizijskimi programi. Program, ki je dostopen vsem naročnikom operaterja, torej v prvem »paketu«, ni plačljiv (pay-tv) program, kot to meni predlagatelj. Enako določa tudi AVMS Direktiva, ki v preambuli kot brezplačno televizijo šteje tisto, ki je:

»...javnosti dostopna brez dodatnega plačila k že obstoječim načinom financiranja televizijskih organizacij, ki prevladuje v posamezni državi članici, kot so televizijska naročnina in/ali osnovna priključnina na kabelsko omrežje.«

Uveljavljanje izključnih pravic RTV organizacij po ZASP napram operaterjem, ki razširjajo njihove programe v svojem sistemu, pa seveda ne naredi RTV organizacijo »plačljivo TV«.

Izdajatelji TV programov, ki niso plačljivi oz. pay-tv programi, so v svojih dogovorih z operaterji vezani na obseg pridobljenih pravic. Tako večina splošnih oz. generalističnih TV postaj pridobiva pravice za oddajanje svojega programa preko DVBT in/ali t.i. basic cable. Torej ravno tisti obseg, ki ga AVMS Direktiva določa kot brezplačnega. Izdajatelj takega programa zato niti ne more dovoliti operaterju, da njegov program razširja drugače kot tako, da je dostopen vsem naročnikom oz. v osnovnem paketu – če jih ima operater morda več.

Predlagana prepoved izdajateljem TV programov, da napram operaterjem razpolagajo po lastni odločitvi, je tako v nasprotju vsaj z Zakonom o avtorski in sorodnih pravicah in mednarodnimi pogodbami, začeni z Rimsko Konvencijo iz leta 1961. Dodajamo, da menimo, da določba 38. člena tudi ni v skladu z Ustavo RS.

Sklepno

Predlagamo in pričakujemo, da se 38. člen predloga Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o medijih črta oziroma umakne.

K 39. členu predloga novela / uvaja se nov 114. člen: »Sklad za financiranje slovenske televizijske produkcije«

Predlog novega 114. člena ZMed se glasi:

*»Sklad za financiranje slovenske televizijske produkcije
114. člen*

(1) Vsak operater je zavezan k plačilu prispevka, ki se obračuna mesečno v višini 3,5 eura na vsakega naročnika njegovih storitev. Višina prispevka se vsako leto uskladi s stopnjo letne inflacije, o čemer izda sklep pristojni minister.

(2) Operater vplačuje prispevek v sklad za financiranje slovenske televizijske produkcije (v nadaljnjem besedilu: sklad), ki ga vodi pristojno ministrstvo.

(3) Sklad je namenjen financiranju produkcije izvirnih programskih vsebin v slovenskem jeziku, ki se predvajajo v televizijskih programih, in sicer:

- televizijskih filmov, nadaljevanj in nanizank,*
- dokumentarnih filmov,*
- informativnih programskih vsebin,*
- kulturno-umetniških programskih vsebin in*
- zabavnih programskih vsebin,*
- pri čemer se za vsako od navedenih petih področij nameni enak delež razpoložljivih sredstev sklada.*

(4) Do sredstev iz sklada so upravičeni izdajatelji televizijskih programov, ki izpolnjujejo naslednja pogoja:

- imajo status nepridobitnega medija posebnega pomena;*
- dosegajo najmanj 0,3 odstotni povprečni mesečni delež gledalcev ali so prosti dostopni na način prizemne digitalne video radiodifuzije.*

(5) Do sredstev iz sklada niso upravičeni Radiotelevizija Slovenija in izdajatelji televizijskih programov, namenjenih izključno oglaševanju ali televizijski prodaji.

(6) Glede razdelitve sredstev se smiselno uporabljajo določbe 4.b člena tega zakona. Postopek, pogoje za kumulativno ter kriterije in merila za presojo določil pristojni minister s podzakonskim aktom.«.

Menimo, da se z uveljavitvijo določil novega 114. člena ZMed pravzaprav uvaja nov davek na storitve operaterjev, čemur odločno nasprotujemo iz več razlogov:

- postavlja se vprašanje ali je tak pristop, kot ga uvaja predlog novele ZMed, sploh v skladu s slovenskim pravnim redom (iz prakse Ustavnega sodišča bi se dalo sklepati, da ni);
- predlagatelj predloga ni v zadostni in sprejemljivi meri utemeljil;

- predlagatelj s predlogom breme financiranja slovenske televizijske produkcije vsaj delno prenaša na končnega potrošnika / državljana. Iluzorno je namreč pričakovati, da bodo operaterji prispevek, ki je pravzaprav nov davek, odvajali brez povišanja cen svojih storitev za končnega potrošnika / naročnika;
- zato bi se predlog lahko negativno odražal tudi na stopnji dostopnosti do programskih vsebin slovenskih avdiovizualnih medijev za najranljivejše skupine slovenskega prebivalstva, ki že živi na robu ali v revščini;
- ob tem tudi ocenjujemo, da če že kam, vsebina predloga ne sodi v ZMed ampak v Zakon o elektronskih komunikacijah;

Zato predlagamo, da se 39. člen predloga novele, s katerim se spreminja / uvaja nov 114. člen ZMed, črta.

V primeru, da predlagatelj ne bi upošteval našega predloga o črtanju, pa ocenjujemo, da so potrebni vsaj popravki / dopolnitve predloga novega 114. člena ZMed, ki jih navajamo v nadaljevanju.

1. K naslovu / poimenovanju člena:

Dopolni se tako, da se glasi: **»Sklad za financiranje slovenske televizijske in spletne produkcije«**

2. K 3. odstavku predloga novega 114. člena ZMed:

Omejevanje pravice do financiranja zgolj na vsebine, ki se predvajajo v televizijskih programih, je - vsaj glede na to, da se med vsebine, ki so predmet sofinanciranja uvrščene tudi informativne programske vsebine – na področju produkcije vsebin diskriminatorno vsaj do založnikov spletnih medijev. Poleg tega tako aktualno stanje slovenske medijske krajine kot tudi njen pričakovani razvoj zahtevata **dopolnitev dikcije uvodnega stavka 3. odstavka** tako, da se glasi:

Sklad je namenjen financiranju produkcije izvirnih programskih vsebin v slovenskem jeziku, ki se predvajajo v televizijskih programih in / ali v spletnih medijih, in sicer: ... .

3. K 4. odstavku predloga novega 114. člena ZMed

Predlagana rešitev neutemeljeno, nepojasnjeno in neupravičeno določa, da so do po pričakovanjih znatnih sredstev, ki bi se iz naslova prispevka kablinskih operaterjev stekala v sklad za slovensko televizijsko produkcijo, upravičeni le mediji s statusom nepridobitnega medija posebnega družbenega pomena. Določila zbujejo resen sum, da gre za določila, ki so v predlog vključena z namenom, da se omogoči obilno financiranje medijev, ki so blizu trenutno vladajoči politični opciji, kar je vsaj neetično in v celoti nesprejemljivo.

4. K šestemu odstavku predloga novega 114. člena ZMed

6. odstavek predloga novega 114. člena ZMed določa, da se glede razdelitve sredstev smiselno uporabljajo določbe 4.b člena tega zakona. Postopek, pogoje za kandidiranje ter kriterije in merila za presojo določi pristojni minister s podzakonskim aktom.

Pomisleke in predloge k predlaganim določilom novega 4. b člena smo že navedli. Ker gre za z več vidikov pomembna in nesprejemljiva določila, jih na tem mestu ponovno navajamo.

Menimo, da določila 1., 2. in 5. odstavka novega 4. b člena ter posledično tudi 6. odstavka novega 114. člena ob določilih 4. odstavka vsakokratnemu aktualnemu pristojnemu ministru ali ministrici podeljujejo pooblastila v nesprejemljivem obsegu tako z vidika zagotavljanja pluralnosti in transparentnosti in nediskriminatornosti kot z vidika preprečevanja nedopustnega vpliva politike na svobodo medijev preko financiranja /pogojev/ za njihovo delovanje.

Zato ocenjujemo, da bi morali biti ključni elementi (ključni splošni pogoji, merila in kriteriji), opredeljeni v ZMed. Tako bi bili za pripravo podzakonskega predpisa / pravilnika zavezujoči. Na ta način bi se tudi zagotovilo, da so ključni elementi, na podlagi katerih se določa so-financiranje produkcije medijskih vsebin, predmet širšega konsenza (sprejemanje v DZ) in ne praktično v celoti prepuščeni samovolji in pogledom vsakokratnega pristojnega ministra ali ministrice. Posledično je namreč pričakovati večji vpliv politike na medije, namesto da bi šle spremembe v nasprotno smer, torej v manjšanje možnosti vpliva politike. Zakon pa mora v zadostni meri zagotoviti, da se v največji možni meri omeji možnost vpliva politike. Dodeljevanje finančnih sredstev zagotovo predstavlja enega ključnih elementov, ki mora delovati v smeri neodvisnosti medijev, še zlasti tudi v luči vsaj zaskrbljujočega stanja na področju financiranja medijev in produkcije medijskih vsebin. Iz istih razlogov pričakujemo tudi, da se vzpostavi neodvisen mehanizem odločanja o dodeljevanju sredstev na podlagi pozivov in razpisov – strokovna komisija, katere imenovanje je v pristojnosti ministra, to verjetno ni v zadostni meri.

Sklepno

Predlagamo in pričakujemo, da se nov 114. člen novele ZMed črta.

V primeru, da se črtanje novega 114. člena ne upošteva, je nujno, da se določila 4. in 6. odstavka novega 114. člena ZMed preoblikujejo s ciljem, da bo odločanje o razdelitvi sredstev v zakonu opredeljeno na način, ki bo zagotovil neodvisnost medijev od politike in bo temeljilo v prvi vrsti na strokovni presoji in tako v največji možni meri omejilo tudi možnost politično obarvane pristranskosti ali celo arbitrarnosti vsakokratnega pristojnega ministra ali ministrice.

K členom 41 do 46 predloga novele / spreminjajo se člani 129 do 134 ZMed / globe

Menimo, da je potrebno z novelo ZMed zagotoviti, da je višina globe v prvi vrsti odvisna od teže kršitve.

Ob tem opozarjamo na nesorazmernost glob v posameznih primerih. Na primer 41. člen / 2. alineja 129. člena – nagovarjanja otrok k nakupu in vse kar sledi nikakor ni primerljivo z kršitvijo, kot jo navaja prva

alineja istega člena in prvi stavek 2. alineje. Tudi v luči bistveno nižjih kazni za (ne)označevanja naročenih in plačanih vsebin oziroma vsebin objavljenih za drugo obliko nadomestila, ki je eden temeljnih postulatov tako transparentnosti v medijih kot pravic bralcev, gledalcev, ...

Nadalje menimo, da bi – predvsem tudi z vidika obsega poslovanja majhnih medijev – zakon moral predvideti tudi možnost, da se za manjše kršitve, ki se zgodijo prvič, izreče opomin.

Ljubljana, 4. 9. 2020

Slovenska oglaševalska zbornica

Letališka cesta 35, 1000 Ljubljana

T: (01) 439 6050

E: info@soz.si

www.soz.si